

Mag. Peter Požun
državni svetnik

Številka: 104-01-12/2018/17
Ljubljana, 9. 9. 2019

Gospod
Alojz Kovšca
predsednik
Državnega sveta

Zadeva: Vprašanja glede napredka pri učinkovitejšem izvajanju 20.a člena Zakona o zdravniški službi v povezavi s specializanti s področja družinske medicine

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) predlagam, da se na Vlado Republike Slovenije in Ministrstvo za zdravje naslovi naslednja vprašanja:

1. Ali je od 11. 7. 2019 prišlo do kakršnegakoli napredka pri učinkovitosti izvajanja 20.a člena Zakona o zdravniški službi v povezavi z možnostjo specializantov, ki opravljajo četrto leto specializacije iz družinske medicine, da opredeljujejo paciente v vlogi izbranih osebnih zdravnikov? Če da, kakšni so bili konkretni ukrepi, ki sta jih v povezavi s tem izvedla Ministrstvo za zdravje ali Vlada Republike Slovenije?
2. Kakšni so aktualni podatki o:
 - številu specializantov družinske medicine, ki imajo potrdilo - soglasje Zdravniške zbornice Slovenije, da lahko opredeljujejo paciente, in
 - številu specializantov s področja družinske medicine, ki opravljajo četrto leto specializacije iz družinske medicine in v skladu z 20.a členom Zakona o zdravniški službi v vlogi izbranih osebnih zdravnikov že opredeljujejo paciente?
3. Pri katerih specifičnih izvajalcih zdravstvene dejavnosti na primarni ravni (vključujoč javne zdravstvene zavode in koncesionarje) specializanti iz druge alineje prejšnje točke opravljajo naloge izbranih osebnih zdravnikov in koliko so imeli opredeljenih pacientov na dan 31. 8. 2019?

Obrazložitev:

Državni svet je na 14. seji 23. 1. 2019 obravnaval in podprl vprašanja državnega svetnika mag. Petra Požuna glede specializantov s področja družinske medicine in izvajanja 20.a člena Zakona o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno

prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17, 64/17 – ZZDej-K in 49/18) ; v nadaljevanju ZZdrS). Navedeni 20.a člen je bil v ZZdr-S vključen na podlagi novele, sprejete 12. 7. 2017, z namenom razbremenitve izbranih osebnih zdravnikov v okviru primarne zdravstvene dejavnosti, kar bi prebivalcem Slovenije posredno omogočilo lažji in hitrejši dostop do zdravstvenih storitev. V skladu z 20.a členom ZZdrS je tako po novem lahko izbrani osebni zdravnik na podlagi ocene mentorja tudi specializant s področja družinske medicine, ki opravlja četrto leto specializacije iz družinske medicine, če slednji s tem pisno soglaša. Specializantom s področja družinske medicine se tako lahko omogoči lažji prehod iz statusa specializanta v status specialista, regijam, v katerih osebnih zdravnikov primanjkuje, pa nujno potreben dodatni specialistični kader s področja družinske medicine.

Na Ministrstvo za zdravje so bila zato naslovljena vprašanja o številu specializantov s področja družinske medicine, ki opravljajo četrto leto specializacije iz družinske medicine; o številu navedenih specializantov, ki že opredeljujejo paciente v skladu z 20.a členom ZZdrS, in o kratkoročnih ukrepih, s katerimi namerava Ministrstvo za zdravje izboljšati učinkovitost izvajanja 20.a člena Zakona o zdravniški službi.

Odgovor Ministrstva za zdravje na navedena vprašanja je Državni svet prejel 21. 2. 2019. Iz odgovora je razbrati, da je bilo po podatkih Zdravniške zbornice Slovenije na dan 28. 1. 2019 v zadnjem letniku 51 specializantov družinske medicine, potrdilo, da so lahko izbrani osebni zdravniki, pa je omenjena zbornica izdala 45-im specializantom družinske medicine. Od teh je po podatkih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije na dan 1. 1. 2019 v vlogi izbranega osebnega zdravnika delovalo 12 specializantov družinske medicine.

Ministrstvo za zdravje je v odgovoru kot možne ukrepe za izboljšanje učinkovitosti izvajanja 20.a člena ZZdrS navedlo spremembo programa specializacije iz družinske medicine in načinom kroženja specializantov družinske medicine ter določitev novega modela obračunskega modela financiranja splošnih ambulant, ki bi na novo opredelil glavarinske količnike in bi bil stimulativno naravnani za nove osebne izbrane zdravnike.

Odgovore Ministrstva za zdravje je podrobneje obravnavala pristojna Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide na 19. seji 18. 4. 2019 in v razpravi skušala ugotoviti, ali ovire za neučinkovito izvajanje 20.a člena ZZdrS predstavljajo neustrezna zakonodajna ureditev; težave z zagotavljanjem finančnih sredstev za programe ambulant družinske medicine iz sredstev blagajne zdravstvenega zavarovanja; pomanjkanje interesa delodajalcev ali specializantov; sam program specializacije ali pa so ovire sistemske narave.

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na podlagi razprave in seznanitve s stališči vseh ključnih deležnikov glede navedenih dilem o vzrokih za neučinkovito izvajanje 20.a člena ZZdrS oblikovala določene sklepe in v svojem mnenju pozvala Vlado Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada) da:

- pripravi avtentično razlago 20.a člena Zakona o zdravniški službi, z namenom razjasnitve vprašanja odgovornosti specializantov četrtega letnika specializacij, ki

lahko opredeljujejo paciente, in njihovih mentorjev, v primeru napak specializantov pri opravljanju dela v vlogi izbranih osebnih zdravnikov;

- program specializacije družinske medicine prilagodi tako, da bo specializant družinske medicine v četrtem letu specializacije slednjo v največjem možnem obsegu opravljal na primarni ravni, v ambulantni družinske medicine in pod nadzorom svojega mentorja, pri čemer bo lahko, ob izpolnjevanju pogojev iz 20.a člena Zakona o zdravniški službi, opredeljeval paciente;
- prouči možnost dodatnega nagrajevanja specializantov četrtega letnika specializacije družinske medicine, ki opredeljujejo paciente, v okviru obstoječega plačnega sistema ali preko drugih oblik finančne stimulacije.

Iz odgovora Vlade, ki ga je Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide prejela 6. 6. 2019, izhaja, da Vlada ocenjuje, da so določbe 20.a člena ZZdrS jasne in nedvoumne. Po mnenju Vlade s privolitvijo mentorja, da je specializant sposoben za samostojno opravljanje določenih del, slednji pridobi polno odgovornost za opravljanje teh del, mentor pa se te odgovornosti razbremeni in ne prevzema odgovornosti za odločitve specializanta. Posledično Vlada meni, da ni potrebe po avtentični razlagi 20.a člena ZZdrS.

Vlada je v odgovoru podprla pobudo za spremembo programa specializacije iz družinske medicine na način, da se program specializacije iz družinske medicine prilagodi tako, da se v zadnjem letu programa specializacije iz družinske medicine zagotovi daljše kroženje specializantov v ambulantah družinske medicine in posledično zmanjša njihova prisotnost na kliničnih oddelkih. Kot način za izboljšanje dostopnosti do zdravstvene oskrbe za vse prebivalce Slovenije pa je Vlada v odgovoru navedla krepitev primarne ravni zdravstvene dejavnosti, tako kadrovsko kot tudi finančno. Kot možno rešitev je navedla ureditev načina financiranja ambulant družinske medicine, ki bo stimulatивно naravnano, kar je v svojem odgovoru z dne 21. 2. 2019 navedlo tudi že Ministrstvo za zdravje.

Ker je Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide ocenila, da Vlada ni jasno odgovorila na vprašanje komisije v zvezi z možnostjo dodatnega nagrajevanja specializantov četrtega letnika specializacije družinske medicine, ki opredeljujejo paciente, in sicer v okviru obstoječega plačnega sistema ali preko drugih oblik finančne stimulacije, je na 23. seji 17. 6. 2019 oblikovala zahtevo po dopolnitvi vladnega odgovora.

Iz dopolnjenega odgovora Vlade, ki ga je Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide prejela 11. 7. 2019, izhaja, da Vlada rešitev vidi v urejanju načina financiranja ambulant družinske medicine, ki bo stimulatивно naravnano. Napovedala je ureditev obračunskega modela, ki bo omogočil nagrajevanje timov družinske ambulate, v skladu z določbami Aneksa št. 1 k Splošnem dogovoru za pogodbeno leto 2019, nato pa pripravo ustreznih spodbud za tiste specializante s področja družinske medicine, ki opravljajo četrto leto specializacije iz družinske medicine in soglašajo s tem, da postanejo, na podlagi ocene svojega mentorja, izbrani osebni zdravnik in opredeljujejo paciente. Do uveljavitve novega načina financiranja specializantov s področja družinske medicine se po mnenju Vlade lahko specializante nagraduje na način kot vse druge javne uslužbenke (izplačilo dela plače za delovno uspešnost iz naslova povečanega obsega dela za opravljeno delo), če

ima posamezni javni zdravstveni zavod za to ustrezna sredstva npr. iz naslova odsotnosti javnih uslužbencev z dela ali nezasedenih delovnih mest.

Pomanjkanje, preobremenjenost in posledična izgorelost zdravnikov družinske medicine še vedno ostaja aktualna problematika, zato so ponovno aktualna tudi vprašanja na temo napredka pri izvajanju 20.a člena ZZdrS, tako glede morebitnega povečanja števila specializantov družinske medicine, ki opredeljujejo paciente, od začetka 2019 kot glede konkretnih ukrepov, ki sta jih Ministrstvo za zdravje in Vlada na tem področju izvedla od 11. 7. 2019, ko je Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide prejela zadnji odgovor Vlade na to temo. Učinkovito izvajanje 20a. člena namreč lahko predstavlja enega od konkretnih načinov razbremenitve družinskih zdravnikov in reševanja težav, s katerimi se sooča primarna zdravstvena raven.

Državni svetnik
mag. Peter Požun, l.r.